

Frankrikes skjendsel

I forrige nummer av **FOLK OG LAND** kom Olav Tuxen Todnem med et innlegg, der han berørte Klaus Barbie-saken i Frankrike, og det inntrykk han satt tilbake med: at franskmennene og andre folk nærmer seg «tidsløgns ytterste dag».

I lederartikkelen (samme nummer) behandlet også redaksjonen den forestående sak mot Klaus Barbie, som vil fortelle så meget om franskmennenes forbrytelser under siste krig, at det bare vil gå ut over Frankrikes ære.

Spørsmålet er bare: **HAR FRANKRIKE EGENTLIG NOEN ÆRE TIBAKE ?**

DREYFUS-SAKEN OG KIRKEN

Når det gjelder Dreyfus-saken ser vi hvordan Kirken ikke minst deltok i forfølgelsen av ham og ikke var interessert i å søke saken oppklart.

Regjeringen var rasende over at dens ufeilbarlighet og dømmevne var dratt i tvil og mange geistlige sluttet seg til kampanjen mot «den jødiske forræder».

Oberst Picqart og Zola som gikk så varmt inn for gjenopptakelse av saken ble rasende angrepet av regjeringen, hæren og Kirken, mens Esterhazy (den virkelige skyldige som døde i fattigdom og skam) ble både Kirkens og regjeringens erklærte yngling.

Zola ble som kjent på grunn av sitt berømte brev «Jaccuse, («Jeg anklager») hvor han anklager regjeringen og generalstaben for justismordet, stilt for retten og fikk en dom på ett års fengsel, men Høyesterett frikjente ham. Frikjennelsen ble motatt med fullstendig ubeherskede raseriutbrudd fra regjeringen og den kristelige pressen. De beskyldte dommerne for å være en samling ervile, fordervede og bestukkede kujoner».

Da Zola forlot retten ble han spyttet på, overhøvet og slått av

velklede kvinner og menn fra de spesielt reserverte plasser i salen.

Til slutt søkte Zola tilflukt i England, hvorfra han fortsatte kampen.

Når Dreyfus-saken hadde kunnet trekke så mye svindel og løgnaktighet med seg, skyldes det at størstedelen av befolkningen hadde latt seg lede av sine lidenskaper uten tanke på rett og rettferdighet.

HARDY-SAKEN

I femti-årene skrev journalist Axel Kielland en kronikk i «Dagbladet» om forfatteren René Hardy. Forfatteren ble arrestert av den franske motstandsbevegelse like etter okkupasjonen av Frankrike. Han var selv en av lederne av den franske hjemmefront, men på uforklarlig vis unnslopp han Gestapo, som stormet et fellesmøte, der mange motstandskjempere var samlet. Alle de andre ble tatt.

Hardy ble av sine venner utpekt som angiver fordi alle mente det var fysisk umulig for noen å flykte under Gestapos kupp.

Følgelig lot tyskerne ham flykte.

I endeløse måneder satt han fengslet og månedene ble til år, 5 år før saken endelig fikk sin

avgjørelse. I Kiellands dramatiske beretning heter det bl.a.:

— Jeg minnes den kvelden i Palais de Justice da krigsrettens dom endelig falt og et tusenstemmig jubelbrøl steg fra den mengden som en uke før hadde skreket: «Korsfest».

Opinionen hadde vært opphisset og krevde dødsdom. Men retten frifant ham blankt, og mengden slo øyeblikkelig om og bar ham på gullstol ut av retten.

Men nye vitner ble senere ført frem og Hardy ble arrestert på ny. Denne gang var rettspresidenten så sikker i sin sak, at han overtok anklagerens rolle.

«Under krigen var kappen hans noe stripet», skrev Kielland, derfor er han ekstra patriotisk nå». Men da det ble ugjen-drivelig bevist at det forelå falske vitneprov, fabrikkert mot tiltalte, ble han på ny frifunnet.

«Så kom brølet, spontant som et tordenskrall. For massene var dette stort circus, for den sammensunkne, gråtende mannen i tiltaleboksen var det slutten på 5 års innesperring.»

Kielland skriver: «I Norge ville denne saksbehandlingen ikke ha vært tålt i fem minutter».

(Til det siste vil vi si: Hvor var Kielland i 1945? Massens reaksjoner er i alle land den samme, selv om styrkegraden kan variere innen de forskjellige nasjoner. Red.)

René Hardy forsvant etter frifinnelsen, sporløst som en stein en kaster i vannet. Og de få ringene som viste seg på vannflaten, var til liten ære for det franske folket. En skulle jo trodd at frifinnelsesdommen ville ført til full oppreisning for ham, til en åpen innrømmelse av at her

var det reist en anklage uten virkelig grunnlag. Ingenting skjedde.

(Det gjorde det heller ikke her i Norge, bl.a. etter en enstemmig frifinnelsesdom over Victor Mogens. Hele den norske presse boikottet ham etter okkupasjonen, og han døde bitter i Spania. Red.)

FRANKRIKE PÅ ANKLAGEBENKEN

Fra en kronikk i «Morgenbladet» den 24. september 1947, om Arthur Koestlers bok: «Jordens berme», (Gyldendal 1947):

Forut for Frankrikes militære nederlag (194) gikk et annet og fryktelig fall, et moralsk sammenbrudd, et nervesammenbrudd av den uhyggeligste og mest nedverdiggende art. Koestler ble selv et offer for det, og når man har lest hans bok spør man uvilkårlig seg selv med hvilken rett dette folk satte seg til doms i Nürnberg.

Da storkrigen brøt ut oppholdt der seg i Frankrike en mengde flyktninger, en forunderlig skare av alle slags mennesker av alle slags nasjonaliteter — tyskere, russere, spanjere, jøder — det var arbeidere og rikfolk, kunstnere og intellektuelle, vitenskapsmenn, krigere og pasifister. De hadde flyktet fra det som de fleste av dem hadde lært så grundig å kjenne på kroppen, fra diktaturet, det tyske, det russiske, det spanske, det italienske, — det europeiske. De hadde funnet et fristed i Frankrike, og da krigen brøt ut ville de jo intet heller enn å redde landet mot den felles fiende. De ble istedet arrestert og satt i konsentrasjonsleir. Tidens redselsfulle pest, det patriotiske

hysteri, fremmedhatet, hadde grepet det franske folk og fått det til å miste både hode og hjerte. Behandlingen av fangene ble deretter!

Vi er jo nå blitt tutet ørene fulle om det tyske folk — slikt kunne bare tyskere gjøre, ingen uten tyskere, osv., osv.

Det er en løgn og et bedrag som ikke tjener til annet enn å opprettholde en stupid optimisme med hensyn til det moderne menneskes hele kulturelle og etiske situasjon. Vi vet at russere, italienere, spanjere, ungare, polakker — ja, om hvilke vet vi at de ikke kunne gjøre noe lignende? Hva er det for nasjonal fariseisme som får oss til å anta at vi ikke alle kunne gjøre det! Vi nordmenn selv — hvorfor har vi f.eks. ikke tatt langt strengere på de notoriske tilfelle av fangemishandling etter frigjøringen? Hvorfor er saken mot Martha Steinsvik henlagt, eller hvorfor er hennes bok ikke beslaglagt, hvis de redsler hun beretter om er løgn?? (Dette gjelder tortur i fengsler og «landssvikleirer» i Norge etter okkupasjonen. Red. anm.) *Det nasjonale hysteri og den patriotiske subjektivisme er ved å korrumpere også oss.*

Om franskmennene vet vi altså nå beskjed, de var svin som det jo heter, de også, dette førende kulturfolk. Til julen, forteller Koestler, ble brakkene dekorert med grønne kvister over dørene og med inskripsjonen 1940. VIVE LA FRANCE: LIBERTÉ, ÉGALITÉ, FRATERNITÉ.

«Da det hele var over ble kvistene brukt til latrinefeiekoster, og liberté, égalité og fraternité ble skrappt bort.»

MÅNEDENS «PERNILLE»:

I menneskelighetens navn

«Dag og Tid» har hatt et intervju med Dag Halvorsen, han som fikk sparken fra NRK fordi han ikke ville intervju Leck Walesa etter påbud fra institusjonen. (Nei, han var jo i Polen, og NRK her, så det er jo forståelig NRK herfra bedre visste hva som var tilrådelig.)

Dag Halvorsen taler om klappjakt på han, ja, personforfølgelse fra kollegers side etterpå, og uttalte bl.a. følgende: «Mest forskrekket er jeg over sensasjonspressens framferd. «Smarte» reportasjesjefer og «smarte» journalister»... arbeider på en måte som snart bør tvinge fram en debatt om både pressefriheten og individets integritet.»

Jeg sitter med «Dagbladet» for mandag den 23/1 foran meg. «15 SIDER SPIONEKSTRA» står det å lese som lokkemat øverst på 1.

side. Det kan tjene som akkompagnemang til det som er sitert ovenfor. Men jeg akter ikke å henge ut «Dagbladet» spesielt, det er bare en av stemmene i det hylekor som nå bygger opp det professor Galtung i et intervju den 27/1 betegner som «hysteri» og forhåndsfordømmelse av Arne Treholt.

Og nå forstår jeg hvordan avisene må ha sett ut her til lands etter 8. mai 1945. Men da var det hundretusener som ble dømt på forhånd, nå er det et eneste menneske. Jeg vet ikke om han får se avisene, de innesperrede den gang slapp i alle fall det, men hans familie får i et hvert fall anledning til å lese dem. Mitt hjerte blør, men det er jo uinteressant som emne for mersalg.

Om Arne Treholt har vært spion, og hva han har gjort, er det domstolens oppgave å avgjøre.

Den skal ha «landssviksammensetting» leser jeg og hører jeg i radio. Så får de jo blandet det begrepet inn i tragedien også, så kan det jo falle noen skygger tilbake på tidligere døpte også.

Arne Treholt er også et menneske, like mye menneske som et hvert annet. Det må derfor være tillatt, selv om jeg vet at jeg her beveger meg inn på farlig område, å se på han og skrive om han ut fra det medmenneskelige. Jeg vet han er erklært fredløs, at han er stilt utenfor samfunnet. Var det ikke varg i veum det het i sagatiden, fritt vilt, som det tyve tapre menn nedla nede på Sørlandet.

De som var hans venner, og som han sikkert også betraktet som sine vener, har fått det så travelt med å forklare at egentlig dreiet det seg bare om et mer eller mindre flyktig bekjentskap. Igjen må

jeg trekke en parallell bakover. De var svært få etter 9. mai 1945 som våget å vedgå at de hadde pleiet omgang med landssvikere. Bare Jens Evensen står fram og sier at Arne Treholt var som en sønn for han. Han kan ikke verdsettes høyt nok for det, men jeg er redd for at evalueringen vil bli en annen.

«Hans kone, Kari Storækre, ved pianoet i deres gjestfrie hjem» står det under et av utallige bilder som illustrerer de 15 siders spionekstra som «Dagbladet» bringer. Var det bare tilfeldige bekjente som ble bedt hjem til Oscarsgate — ja, huset med leiligheten er jo også en av illustrasjonene. De som nøt gjestfriheten har vel neppe glemt det, men de kan jo lyve for seg selv og for all verden at de ble nødet til å stikke oppom.

Er det ikke et uttrykk som he-

ter «å kaste noen til ulvene»? Selv betviler jeg ulvenes ondskap, men ikke utkasternes, og deres feighet er, etter min mening åpenbar for alle, dette riktignok under forutsetning av at ikke alle har en utkaster i seg. For da er utkasterinnstillingen enerådende.

Som jeg nevnte innledningsvis var Dag Halvorsen inne på den tanke at det snart må tvinge seg frem en debatt både om pressefriheten og individets integritet. Pressefrihet kan da ikke bety at her er det snakk om pressens frihet til å ta seg enhver frihet. Men da kan vel også jeg ta meg den frihet å påstå at det er en forbrytelse mot enhver menneskerettighet mangt av det som nå bringes til torvs i forbindelse med Arne Treholt og derved indirekte også mot hans nærmeste.

Pernille